

SOOLO

Eetritäis helisid ja vaikus Hiiumaal

Intervjuu Tiia Tederiga

IA REMMEL

2 muusika 3/2007

FOTO TARVO HANNO VARRES

Inimesed avavad ennast oma töö ja loomingu kaudu. Tiia Tederi loominguks on Klassikaraadio. See raadio on avatud, tolerantne, hea maitse ja põnevate valikutega. Tiia mõjutab märkamatult, teeb ja osaleb ning on huvitatud ja innustunud. Ta on raadiotööst suutnud nakatada kõige erinevamat tüüpi autoreid klassikutest alternatiivelektronikuteni.

Raadiotööd ja muusikaajakirjandust tehes on sarnaseid rõõme ja probleeme ning üks olemuslikke küsimusi klassika ja teiste muusikastiilide vahel paraja balansi hoidmine. Olemuslik on ka soov muusika vallas alati eelarvamustevabalt avastusi teha.

Kuidas sa muusika juurde tulid? Miks see sind huvitama hakkas?

Eks lapsed ikka pannakse kooli. Minu vanemad olid suured lauluinimesed. Ema laulis segakooris ja isa meeskooris. Küllap ema tahtis oma lastele seda, mida ta ise ei saanud – muusikat õppida. Mu õde Heidi oli väga südi laps; ta olevat aia peal laulnud kõigile möödakäijatele. Kuni mõeldus muusikaõpetaja, kes ütles, et tule Viljandi muusikakooli. See oli legendaarne Alma Arrak. Ode läks ja mina tema jälgedes.

Muusikakoolis oli minu õpetajaks Leelo Rõuk. Ta oli väga võluv ja positiivne inimene. Kui käisin kooli 60. aasta juubelil, oli nii südantsoojendav näha teda klassis, väike tüdruk tunnis, kõik nii nagu vanasti. Leelo Rõuk tõeliselt fännas muusikat, kogus plaate – tuba oli plaate täis. Meie, tema õpilased, matkisime teda. Tegime fotosid, nii nagu tema; kogusime iluusuutajate pilte, nagu tema kogus, ja kasvasime pikad juuksed. Uhel suvel võttis ta minu ja ühe

teise õpilase (Aade Arderi) ja viis meid Tšaikovski konkursi kuulama. See oli vist aasta 1973, võitis Andrei Gavrilov. Olime pikka aega Moskvast, õpetaja Rõugu sõprade juures korteris, ja kuulasime päevad läbi pianiste.

Kas tollal oldi entusiastlikumad ja muusikast vaimustunud kui praegu?

Palju praegu näiteks kodus lauldakse? Kas sa laulad peolauas?

Ei, mina ei laula. Aga küllap neid on, kes seda teevad.

Vahendid on ju nüüd teised, siis ei olnud tehnikat, kust muusikat kuulata. Aga peol ja sünnipäevadel laulmine on meie peres ikka kombeks; traditsiooni jätkavad minu lapsed.

Sinu muusikaõppimise algus läks siis igati väga kenasti.

Viljandis olid head õpetajad ja eesrindlik muusikakool. Äsja oli tööle tulnud Maret

Tomson, kes andis muusikaajalugu, mängis meile Pärti ja muud põnevat muusikat. Õppisin samal ajal Aarne Saluveeri ja Neeme Punderiga, nemad olid suuremad tulevased prominendid meie koolis. Kooli direktor oli legendaarne Kalle Tamra ning kool oli hästi varustatud. Lõpuksamid salvestati, meile kingiti lindistus koos soovitusel: et see poleks su lagi. Kuigi klaverimängus see oligi minu lagi.

Kui Viljandi kool läbi sai, siis mu õde Heidi oli läinud Tallinna Muusikakooli. Tema soovitas mul Muusikakeskkooli minna. Siis oli juba nagu karjäär valitud.

Mis erialale sa Muusikakeskkooli läksid? Muusikateooriasse üheksandasse klassi. See oli mugav eriala. Kes klaverit ei suutnud mängida, aga samas ei olnud ka nii tragi, et koorijuhiks hakata, pandi teoreetikuks.

Muusikateooria on tegelikult ju väga tänuväärne eriala, võimaldab hiljem paljusid ameteid pidada.

Ega tollal seda veel niimoodi ei mõelnud. See oli lihtsalt üks võimalus muusikat õppida ilma solist olemata.

Lapsepõlves vanemad panevad õppima, aga hiljem tulevad isiklikud elamused ja omad soovid. Millised on sinu teismelisea elamused?

Esimene klassikakontsert, kus käisin, oli Viljandis. Esines Hortus Musicus, sukkipükstes ja kostüümides. Estonia kontserdisaali läksin esimest korda õega. Tundus, et kõik inimesed seal olid nii tähtsad. Õde näitas neid mulle järjest, kes on kes. Aga vaevalt need muusikaelamused olid, ikka rohkem sotsiaalsed elamused.

Olin provintsist tulnud, tundsin ennast Tallinnas suhteliselt ebakindlalt. Minu ainus eelis oli see, et olin väga korralikult matemaatikat õppinud. Ma usun siiani, et matemaatika on oluline.

Meil oli väike ja üksmeelne klass. Minu klassis käisid näiteks Ulrika Kristian, Elar Kuiv ja Paul Purga, kes üsna noorelt suri. Klassivennad kuulasid progerocki. 1975. aastal tulid just välja Queeni ja Pink Floyd'i tähtsad albumid. Minu ema tõi välismaalt mõned plaadid klassivendade nimekirjade järgi. Mulle endale olid need tollal veel üle jõu. Aga ma sain neid vahetada, muusikat ümber lindistada. Elasin ühikas, seal oli meil suhteliselt vaba elu ja siis me arendasime ennast vasakule ka.

Konsis õppisin sama eriala, mis mu õde, muusikateadust. Kuna tema oli väga tubli, siis mul andis järele teha. Mäletan, õpetaja Anatoli Garšnek tavatses öelda: "Teie olete päris hea, aga teie õde on palju parem."

Konsis juhendas mind Merike Vaitmaa, ja Tiina Järg oli väga oluline õpetaja, juba Muusikakeskkoolis.

Tegelikult astusin ma konsi kompositsiooni. Uhel aastal võeti komponiste,

Õde Heidiga.

teisel aastal teadlasi ja meie Malle Vargiga astusime vägisi kompositsiooni erialale, juhtus just see aastakäik olema. Õpetaja Jaan Rääts veel väga soovitas sel erialal jätkata. Ütles, et helilooja olla tasub ära. Pealegi polnud naisheliloojaid tollal kuigi palju. Ester Mägi ja... naisheliloojal oleks olnud lihtsam tähelepanu äratada.

Aga siiski võimaldati eriala vahetada.

Konsi lõpupoole sündis mul tütar ja siis läks elu mitmeplaaniliseks.

Kuidas sa raadiotööle sattusid?

Meie paralleelklassi juhataja Ene Pilliroog läks raadiosse tööle ja tema kutsus. Algul võeti mind, Anneli Unti ja Anu Kõlarit klassikakavasid tegema. Aga me kõik ootasime, millal mõni päris koht vabaneks.

Raadios oli toimetajaid palju. Nad olid kõik enam-vähem ühevanused ja ei olnud arvatagi, et mõni koht võiks vabaneda. Ja siis läksime me kõik kolm dekreeti ja langesime niikui "rivist välja".

Tuli 1984. aasta, olin beebiga kodus, kui helistas Paul Himma ja ütles, et vabaneb nõukogude muusika toimetaja koht. Tiina Mattisen läks sealt ära Sirpi. Loomulikult ma sööstsin kohale.

Tänapäeval kõlab see ametinimetus päris kummaliselt.

See ei olnud tegelikult üldse hull amet.

Tegemist oli ju nüüdismuusikaga. Nõu-

kogude aeg sai üsna varsti otsa ja ma väga ei jõudnudki ennast kurssi viia gruusia, armeenia või Kesk-Aasia heliloojatega.

Algul valitses Raadiomajas veel "punane terror". Mõned heliloojad ja esinejad olid keelatud. Folkloor kataloogikaartidel oli teinekord päris naljakas – helilooja nimi oli maha tõmmatud ja juurde kirjutatud "keelatud", "kargas ära", "kasuta ainult Velmeti loal".

Oitsesid ka Eesti Raadio traditsioonid. 1. jaanuari näärimumusika ajal olid kõik stuudiod kontserte täis, rahvas käis Raadiomajas ringi ja härra Sookruusil olid külalised.

Siis tuli uus aeg, Eesti vabariik, ning tekkis võimalus Klassikaraadio loomiseks.

Ega see nii lihtne nüüd küll ei olnud. Oli segane ajajärk, kõik muutus väga kiiresti. 1992. aastal, Mart Laari valitsuse ajal pandi Eesti Raadio peadirektoriks häbematuult noor mees, 28-aastane Herkki Haldre. Kuna Eesti raadioturul oli tekkinud konkurents kommertsraadiojaamade näol, olid Eesti Raadiol kõik võimalused kiiresti välja surra. Tollal näis see võib-olla jube, mida Haldre tegi, aga tema teod löid pinnase raadio arenguks. Haldre asutas reklaami abil finantseeritud Raadio 2-e, rajas venekeelse kanali ning vähendas tohutult raadio koosseise ja kulusid. Eelarvet kärbiti parlamendis ju kogu aeg – kolmandik maha lõgata polnud mingi probleem.

Suhetumine oma kaasaja kunstiga on ka sotsiaalne küsimus. See pole üksnes kauni asja nautimine.

Veljo Tormise ja Jaak Johansoniga.

Haldre asetäitja oli muusika peatoimetaja Paul Himma. Talle tehti pakkumine minna Estonia teatrisse ja oli vaja uut peatoimetajat. Paul soovitas selle koha peale mind. Mina olin toimetuses kõige noorem, ma ei osanud ennast nii šefis rollis uneski näha. Olin parasjagu väga ametis oma isikliku eluga, väikeste laste ja eluraskustega.

Mäletan neid esimesi päevi: kogu aeg ilmus keegi uksele ja küsis midagi, mille vastust ma ei teadnud. Õppisin ütlema, et hiljem, homme või et mõtlen natuke. Tuli juurde hulk bürokraatiat, tekkis autoriõiguse seadus. Midagi ei olnud olemas, kõik tuli rajada, juurutada tasakaalusuhteid muusikaorganisatsioonidega, programmi arendada. Seda oli päris palju.

Kuidas Klassikaraadio teke üldse võimalik oli? Tollal ei olnud klassika ju midagi rohkemat kui muiduleivasööja.

Algul mängiti klassikat esimeses programmis vaheldumisi popmuusikaga. Õhtuti töötas väike kolmas programm, stereoraadio, seal oli ka klassika eetris. See oligi ülemuste arvates lahendus – las nad seal kolmandas programmis, nurga taga, mängivad oma klassikat. Kuulajaid sellel niikuinii pole.

Siis saime hommikul kolm tundi ja paar toimetajat lisaks, Klassikaraadio nime, ning algas pidev uue territooriumi vallutamine: rohkem eetritunde, rohkem toimetajaid, laiem leviala. Saime FM-saatja Tallinna, siis Tartusse, Pärnusse, Narva ja Saaremaale. Hommikul ja õhtul oli toimetatud programmid, päeval mängis masin plaate.

Mäletan, et kui Saaremaa saatja tööle hakkas, siis tundsin, et nüüd on Eestimaa käes.

Tegime kogu aeg tööd väga väikese arvu fanaatikutega. Ega see mingi lahe töö just ei olnud, aga kogu aeg väga huvitav.

Kas sul oli eeskujud teistest raadiojaamadest?

Kõigepealt kindlasti BBC 3. BBC on kogu maailmale eeskujuks, selle

järgi joondub tegelikult ka maailma ajakirjandus.

Eks eeskuju võtta oli raske. Meil pole sellist raha kui raadiojaamadel Läänes. Mõned Klassikaraadio autorid tegid kaastööd ka Soome kanalitele ja said saate eest kümme korda kõrgemat tasu. Ja mastaapsus: BBC korraldab suviti Euroopa kõige suuremat klassikafestivali – aga mida teete teie?

Mis laadi meedia raadio sinu arvates inimesele on?

Raadio on kaaslane. Keegi räägib midagi puudutavat, kuuled muusikat, mis sinu jaoks midagi avab. Raadio kuulamine on väga indivi-duaalne asi, see on üksildane toiming.

Kas televisioon raadiot alla ei neela?

Kui televisioon ei ole raadiot Ameerikas alla neelanud, vaevalt ta siingi neelab. Ameerikas pidi olema tendents, et noored vaatavad üha vähem televiisorit.

Rikkad raadiod loovad uusi väikese nišikanaleid: naistekanal, džässikanal, bluusikanal jm kaabellevis ja internetis... Kuulajate arv on neil nišidel üsna väike, ja uurimused näitavad, et inimesed eelistavad tavalist raadiot, kust saab korraga tihte asja kuulata. Nii kummaline, kui see ka pole, aga tahetakse, et valik oleks juba tehtud.

Kuidas Euroopas üldse klassikalise muusika raadiojaamu finantseeritakse?

Arenenud Euroopa riikides on käibel loomaks. Eestis kaaluti ka loomaksu (1960ndatel oli see Eestiski), aga uue aja algul tundus, et vaestele inimestele oleks uus maks olnud liig. Meil käib finantseerimine läbi riigieelarve, mis pole kõige parem variant, sest raadio on kogu aeg poliitika meelevaldas.

Loomaks tagab suurema sõltumatuse. Seda kogutakse perekondade pealt ning seda saab ka prognoosida – nii palju, kui on leibkondi, on tulevikus vahendeid.

Klassikaraadio ei mängi ainult klassikat. Kas ta selles mõttes erineb Euroopa klassikakanalistest?

Kogu Euroopas on probleemiks, kuidas klassikalist muusikat muutuvas ajas inimestele pakkuda.

Muusika ise ei ole parem ega halvem. Kõikumine on selles, kuidas seda vahendada ja tutvustada. Žanriline mitmekesisus toimub raadiotes ka mujal, näiteks BBC 3-es, kus kogu aeg tõuseb maailmamuusika ja teatavat sorti rocki ja bluusi osa, kuigi neil on väga konservatiivsed kuulajad ja konservatiivsed toetajad. BBC 3-el on ka väga võimas konkurent – Classic FM, millel on umbes kolm korda rohkem kuulajaid. Classic FM mängib ainult menupalu, ei tee midagi keerulist, BBC kolleegid väidavad, et seal ongi üldse umbes 300 lugu, mis eetris kõlavad.

Belgias ja Iirimaal näiteks on klassikakanaleid hiljuti toodetult uuendatud. Belgias on flaamikeelses ringhäälingus Radio Klara, Euroopa uue klassikaraadio ime. Klara on sõber, selline soliidne, ütleme sõbranna, ja seal on suur osatähtsus isiku-show'del. Klara teeb põhjalikku marketingi, neil on huvitavad reklaamiklipid, oma tooted, plaadisari ja muusikafestival.

Portugali raadios on umbes samasugune muusikastiilide vahetuskord kui meil. Norra raadio programm on näiteks väga kirju, mustmiljon asja, neil on isegi hip-hopi show. Läti klassikaraadio on väga meele meele. Lätlased matkivad meid positiivses mõttes. Ka vana hea Ylen Ykkönen on oma muusikavalikut laiendanud.

Sellest patust, et kultuurikanalis mängitakse muusikat, mida ei saa just klassikaliseks nimetada, ei ole vabad ka endised Ida-bloki riigid.

Põhiprobleem on kõikjal sama – kuidas kütkestada uusi kuulajaid. Ega džassi ja maailmamuusikat ei mängita sellepärast, et see meeldib mulle või mõnele toimetajale, vaid sellepärast, et auditoorium oleks võimalikult suurem.

Pealegi pole Eestis sellist raadiojaama, kus mängitaks ainult džassi või maailmamuusikat. See on pidev tasakaalu otsimise küsimus raadiokava koostamisel, millal, millist muusikat ja kuidas pakkuda.

Missugust vastukaja on Klassikaraadio saanud?

Klassikaraadio on Eestis selline vandeseltslaslik asi, kuigi neid, kes kohe kirjutavad ja helistavad, on vähe. Aga kui tekkis Klassikaraadiot ähvardav oht, ilmusid kuulajad häälekalt lagedale. Maailmas ei otusta mitte ainult suur rahahunnik, vaid see, mis inimeste peas on. Ja see, mis on mõne inimese peas, kuigi temasuguseid ei ole tuhat, vaid sada, osutub määravamaks kui tuhandete oma. Meie kuulajad on intelligentsed inimesed ja nende mõte määrab paljut.

Raadiot või muusikaajakirjandust tehes on kaks põhilist valikut: sa kas oled muusika poolel või publiku poolel. Ühtepidi sa peaksid kaitsma muusikaäritust. Aga teisalt sa tead, milline on reaalsus. Inimesed on hõivatud, väsinud ja pakkumistest küllastunud. Sa pead olema selektor ja kogu aeg on oht, et kumbki pool ei ole sinuga rahul. Akadeemiliselt koolitatud muusikatoimetajal on alati kiusatus olla muusikateadlane. Teist, ajakirjanduslikku haridust ta ei ole saanud, ta otsustab kuulajaskonna üle oma sõprade põhjal. Aga me ei saa olla muusikateaduse osakond, vaid "kõigest" raadiokanal.

Tegelikult on päris kummaline, kuidas kontaktid ja teadmised meie muusikast kuskil väga kaugel inimeste pähe juurduvad. Ameerikas kuulatakse Klassikaraadiot, ja kuna seal on siis päev, kui meil on õõ, tekib saadetega hoopis teistsugune suhe. Oõsaade "Fantaasia" on lõuna ajal jne.

Põhja- ja Baltimaade raadiote muusikajuhtide nõupidamine Tallinnas 2002. aastal. Vasakult: Hans Peter Larsen (Taani), Jurate Katinaite (Leedu), Gunda Vaivode (Läti), Jorunn Hope (Norra), Tiia Teder (Eesti); teises reas: Oskar Ingolfsson (Island), Steen Frederiksen (Taani), Christer Eklund, Sven-Ake Landström (Rootsi) ja Heikki Valsta Soome).

FOTOD ERAKOGUST

Kirjutasid kaks aastat tagasi Postimehele artikli, kus rääkisid sellest, millised probleemid on klassika esitajatel ning kuidas on mujal maailmas püütud klassikat auditooriumile lähemale tuua. Muu hulgas oli juttu ka sellest, et Eesti muusikud on kuidagi rõõmutud. Artikkel kutsus tollal esile suure poleemika.

Tundub, et ma seal kõigutasin mingit tala, mis hoidis üleval üht teatud positsiooni. Aga ma arvan, et ma ei liialdanud. Mõtlesin selle peale nüüd jälle, kui jaanuari lõpul esines meil küprose pianist Katsaris. Ta tuleb lavale ja on juba üksel sellist nägu, et – hei, ma tahan teile midagi mängida. Aga kui lavale tuleb mõni eesti muusik, siis võib ta näost lugeda, kui raske see kõik on, need aastad harjutamist ja tõsine muusika.

Kui ostad kontserdipileti, paned ennast ilusti riidesse, näed vaeva, et minna kohale, siis tahad, et sul oleks eriline õhtu. Sellepärast ma väga hindan neid muusikuid, kes pingutavad, et kuulajal oleks põnev. Aga paljudele profimuusikutele tundub: naeratab, suhtleb publikuga – tähendab mängida ei oska; esineb kostüümis, pani kontserdile pealkirja – tähendab veiderdab.

Eelarvamusi on raske murda.

Loomulikult on tõsised kontserdid väga olulised, aga nad peavad ikkagi olema väga head. Kui nad on igavad ja kesised, siis nad ei anna kuulajatele seda, mida neil oleks õigus saada.

Mis mind teatud määral Eesti muusikaelus hämmastab, on see, kui kergesti ollakse nõus keskpärast kuulutama väga heaks ja professionaalseks. Ma ei arva, et klassikaline muusika ükskõik kuidas esitatuna on igal juhul väga hea. See ei ole fakt iseeneses.

Sina ja Hiiumaa – mis teid seob?

Mul on Hiiumaal väike maja. Ma arvan, et ma lähen kunagi sinna elama. Mul on isegi stsenaarium valmis, mida ma seal tegema hakkan. Nüüd on majas ka elekter, varem seda ei olnud. Siis oli seal veel eriti sisukas olla: pimedas ei olnud muud teha, kui vestelda ja patareiraadiot kuulata.

Kas sa saareüksindust ei kardad?

Ma pigem kardan, et see valikus sealt kaob. Ei tea ju kunagi, kes su paradisi kõrvale midagi hakkab asutama.

Milles Hiiumaa fenomen seisneb?

Seal nagu püsiks igavene suvi. Isegi talvel on seal kuidagi soojem. Ja taevast on kõrgem.

Alati, kui ma neid kruusateid pidi sõidan, tundub elu nii muretu. Mulle meeldib käia Kaibaldi nõmmel, seal on umbes saja hektari suurune liivakõrb, kuhu ei saa tee pealt öieti ligigi. Tuleb kõndida ja natuke pingutada. Üldse meeldib mulle Hiiumaa keskosa, metsad ja raba.

Mitte mereäärsed kohad, kuhu tavaliselt püritakse?

Seal on liiga palju inimesi. Mu töö nõuab palju suhtlemist, nii et ma Hiiumaal otsin pigem omaette olemist.

Milline muusika sinule endale lähedane on? Mida sina naudid?

Mul on olnud igasuguseid lemmikuid. Mulle pakuvad huvi sünteetilised stiilid ja üleminekužanrid, nagu klassikaga mõjutatud džäss, maailmamuusikaga mõjutatud džäss. Mul tulevad ikka veel pisarad silma Gorecki Kolmandat sümfooniat kuulates. Ma tunnen jätkuvalt huvi Heiner Goebbelsi muusika vastu. Minu vaimulaadi on väga muutunud mõned Pärsti teosed, samuti Tormise "Ingerimaa õhtud". Siis teavad depressiivsed rockivaldkonnad, David Sylvian ja King Crimson jt. Minu ameti juures on üldse raske omada erilisi muusikalisi lemmikuid, sest olen niikuinii üleinformeeritud. Ma võiksin parem endale soetada mingeid lemmikuid kirjanduse või filmi vallas.

Aga kes need on?

Mulle on avaldanud mõju Camus' "Sisyphose müüt", Maeterlincki "Tarkus ja saatus" ja mulle kohutavalt meeldivad Tõnu Õnnepalu kolm raamatut. Filmidest eelistan hüpoteetilisi dokumentaalfilme, viimane lemmik on näiteks Werner Herzog. Hiljuti sain näha tema filmi "Grizzly Man", mis ei lähe meelest ära. Hea kunstiteose omadus ongi see, et ta ei lähe peast ära ja mõtled ta peale pikalt. Ka väga hea kontsert on selline.

Oled tegelnud küllalt palju nüüdismuusikaga. Miks publik tihti peale nüüdismuusikat võõrastab; see peaks ju olema meie aja muusika?

Võõrastav on ka meie aja kunst ja filmselt suur hulk filme. Kaasaegset kunsti naudivad spetsialistid. Kolleeg Christian Scheib Austria raadiost, kes on seal palju aastaid eksperimentaalmuusikat mänginud, kirjeldab oma artiklis humoorikalt, mis tunne on olla nüüdismuusikatoimetaja. Ei ole midagi hullemat. Ohtul kell 23 on saade. Hommikul lähed tööle, tulemus piidleb sind; saate reiting on madal, täiesti null, teised toimetajad vaatavad kaastundlikult. Heliloojad on pahased, sest mängiti valesid heliloojaid. Keege ei ole rahul. See on sotsiaalne küsimus: kuidas suhestuda oma kaasaja kunstiga. See pole üksnes kauni asja nautimine, vaid keeruline vaimne pingutus.

Nagu sa ütlesid: seda naudivad spetsialistid. See ikkagi nõuab teatavat haridust, ole sa siis ise endast melomaani koolitanud või

muusikaõppeasutuse lõpetanud.

Teatavat haridust nõuab ka Beethoveni ja Mozarti kuulamine, kuigi meloodiate olemasolu teeb kuulamise lihtsamaks. Juba see situatsioon minna kontserdile, istuda tasa ja kuulata midagi eelajaloolistel pillidel, on suur vaimupingutus. Mõni nüüdismuusika võib isegi lihtsam olla kuulata.

Ja eesti nüüdismuusika on väga huvitav, meil on palju häid heliloojaid.

Oled palju aastaid käinud rahvusvahelisel heliloojate foorumil Rostrum. Milliseid nüüdismuusiku stiilmuutusi oled sa seal tähele pannud?

Minu esimestel aastatel oli seal juhtiv IRCAMi koolkond, Darmstadt, spektralistid. Kõik oli väga peen. Aga viimasel rostrumil oli üsna palju vanamoeliselt konsoneerivaid, mitte väga novaatorlikke teoseid. Stiilis, mida on hakatud kutsuma neokonservatismiks.

Konservatiivsuse tagasitulekut ei ole märgata mitte ainult muusikas, vaid üldse ühiskonnas. Näiteks konservatiivsus inimestehetes ja ühiskonnakorralduses. Eks hoiakud muutuvad tõenäoliselt lainetena. Kui su vanemad on hipid, siis sa ise ei taha hipiks hakata.

Teine nähtus on kultuuride ühendamine. Prantsuse muusikat teevad erinevast rahvusest autorid, rootsi muusikas on eksootiliste nimede ja helikeelega heliloojaid. Meie eksootika on vene heliloojad.

Oled raadiotöös aktiivselt edendanud ka rahvusvahelisi suhteid.

2005. aastast oled ka Eurooraadio muusikagrupi liige.

Rahvusvaheline suhtlemine on Klassikaraadio kujunemisel olnud väga oluline. Osalen pidevalt EBU, Euroopa Ringhäälingute Liidu koosolekutel. EBU on hästi toimiv süsteem, koosolekud on tõesti kogemuste vahetamine, praktiline vajadus, millel on ka konkreetne tulemus. Rahvusvaheline kogemus aitab ka kohapealset olukorda teise pilguga näha. Ühisprojektidest olen juhtinud mullu Šostakoviči juubeli tähistamist. Praegu on mul ettevalmistamisel uus projekt: "Classical favourites", rahvusliku populaarse klassika "kogutud teosed". Igas raadios on oma rahvuslike heliloojate teoseid, mida kuulajad väga armastavad ja mis kõlavad tihti eetris. Miks mitte neid pakkuda ka teistele raadiojaamadele. Arvatavasti saab hea tulemuse riikidest, kes paljudes asjades üldse ei osale, nagu Ukraina, Valgevene, üldse Ida-Euroopa, kus kindlasti on kohalik klassika olemas, millest eriti midagi ei teata.

Millised on Eesti classical favourites?

Meil on nendest terve CD, "Klassikaraadio – 10". Viimasel EBU koosolekul Lissabonis ütles mulle sealse raadio muusikatoimetaja, et seda plaati pidi Portugali raadios pidevalt mängitama. "Classical favourites" projekti mõtlesin pakkuda Elleri "Kodumaise viisi", Tormise muusika filmile "Kevade", Pärsti "Alinaale", mis on rahvusvaheline hitt, aga meil on au seda enda omaks pidada; Kreegi "Armastuslaulu XIII sajandist" ja veel mitmeid teisi teoseid.

Ma arvan, et rahvusvaheline muusikavahetus ja rahvusvahelised kontserdid on alati märgilise tähendusega. Kui sa kuuled midagi huvitavat näiteks Horvaatiast, siis sul jääb mulje, et terve Horvaatia ongi selline. Sa teed järeldused oma kogemuste põhjal. Ja anda teistele need kogemused hea muusika kaudu toob pühalikult õeldes kasu kogu meie riigile.

Muusika ise ei ole parem ega halvem. Küsimus on selles, kuidas seda vahendada ja tutvustada.